

Prima instanță: Judecătoria Cahul (sediul central), (jud. M. Bușuleac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. G. Vavrin, T. Berdilă, I. Dănăilă)

Î N C H E I E R E

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Roșu Ivan, intervenienți accesorii Centrul pentru drepturile omului, Ministerul Economiei și Ministerului Finanțelor cu privire la exproprierea terenului agricol pentru cauză de utilitate publică și interes național,

împotriva deciziei din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, prin care au fost respinse cererile de apel depuse de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor și menținută hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central),

c o n s t a t ă :

La 06 decembrie 2011, Agenția Relații Funciare și Cadastru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Roșu Ivan solicitând exproprierea terenului agricol cu suprafața de 0,6727 ha cu numărul cadastral XXXXXX, deținut în dreptul de proprietate privată lui Roșu Ivan în folosul statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii, restituirea în sumă de 42 612,91 de lei din contul bugetului de stat.

În argumentarea acțiunii civile a invocat că, în conformitate cu Legea nr. 176 -XVI din 10.06.2008 privind declararea utilității publice a lucrărilor de interes național terenul agricol, care aparține lui Roșu Ivan în proprietate privată cu nr. cadastral XXXXXX cu suprafața totală de 0,6727 ha, amplasat în satul Giurgiulești raionul Cahul, este supus exproprierii pentru cauză de utilitate publică de interes național pentru construcția Portului Internațional Liber Giurgiulești.

În conformitatea Hotărârii Guvernului nr. 186 din 09.03.2009 cu privire la unele măsuri privind asigurarea activității Portului Internațional Liber Giurgiulești, Agenția Relații Funciare și Cadastru este împuternicită să asigure prin intermediul întreprinderilor subordonate realizarea prevederilor Legii nr.176, precum și asigurarea controlului comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor expropriațiilor la propuneri de expropriere, aprobat prin Hotărârea sus menționată.

În bază art.9 al Legii nr. 488-XVI din 08.07.1999 și conform Hotărârii Guvernului nr.186 din 09.03.2009, Agenția prin scrisoarea nr.36-01-08/1666 din 18.08.2010 a prezentat oferta de exproprie a terenului agricol privat cu număr cadastral XXXXXX cu suprafața totală de 0,6727 ha la prețul de despăgubire calculat în suma de 42 612,91 de lei determinat în conformitate cu prevederile legislației vigoare.

Conform art. 17 alin. (1) din Legea nr. 1308-XIII din 25.07.1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, compensarea pierderilor cauzate de înstrăinarea forțată a terenurilor are loc conform prețului de piață al acestora, dar nu mai puțin decât prețul normativ calculat conform tarifelor prevăzute la poziția a II-a din anexă.

În conformitate cu art. 10 alin. (2) din Legea nr. 448-XIV din 08.07.1999, expropriatul a depus întâmpinare împotriva ofertelor de exproprie în formă scrisă, însă Roșu Ivan nu a acceptat oferta.

În cadrul ședinței, expropriatul a solicitat alocarea unui alt teren agricol echivalent amplasat în municipiul Chișinău, astfel, părțile au ajuns la un acord comun, că pentru a lua o decizie asupra subiectului este necesară o examinare suplimentară și consultarea cu Guvernul privind posibilitatea oferirii unui alt teren agricol.

În baza art. 9 al Legii nr. 488 exproprierii pentru cauză de utilitate publică în urma consultărilor cu organele administrației publice, Comisia nu a fost acceptat întâmpinarea expropriatului nr. 36/01-08/2280 din 01 noiembrie 2010 și prin oferta repetată nr. 36-01-08/1038 din 06 iunie 2011 privind exproprie a terenului agricol proprietatea privată s-a propus în schimb la discreția expropriatului, un alt teren echivalent din cele existente, proprietate a statului: Sadova r-nul Călărași, Sculeni r-nul Ungheni, Plopi r-nul Cantemir, Cairaclia r-nul Taraclia.

Întâmpinarea parvenită la 15 iulie 2011, prevede dezacordul total a ofertei, iar alte propuneri scrise de titularul obiectului exproprierii nu au fost parvenite.

Astfel, potrivit procesului - verbal nr. 5 din 26 iulie 2011, s-a constatat că nu s-a ajuns la un acord comun cu proprietarul obiectului exproprierii și actele au fost expediate Agenției Relații Funciare și Cadastru pentru soluționarea exproprierii prin intermediul instanței de judecată.

Conform art. 13 al Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică, în cazul în care părțile nu ajung la un acord asupra exproprierii în modul stabilit la art. 9-12, expropriea pentru cauză de utilitate publică nu poate fi făcută decât prin hotărâre judecătorească cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Conducându-se de normele materiale în corespundere cu art. 13-14 al Legii exproprierii pentru cauză de utilitate publică, art. 17 Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului și art. 337, art. 694 din Codul civil, în instanță a solicitat expropriea terenului agricol cu suprafața de 0,6727 ha cu numărul cadastral XXXXXX, cu dreptul de proprietate privată a Roșu Ivan în folosul Statului cu restituirea plății cuantumului despăgubirii în suma de 42 612,91 de lei din contul bugetului de stat.

Prin hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătoriei Cahul (sediul central) a fost admisă acțiunea înaintată de Agenția Relații Funciare și Cadastru împotriva lui Roșu Ivan, intervenienți accesorii Centrul pentru drepturile omului și Ministerul

Finanțelor cu privire la exproprierea pentru cauză de utilitate publică de interes național.

A fost expropriat pentru cauză de utilitate publică de interes național în folosul statului terenul agricol cu suprafața de 0,6727 ha cu nr. cadastral XXXXXX proprietate a lui Roșu Ivan, cu încasarea în folosul lui Roșu Ivan din bugetul de stat a sumei de 302 715 de lei.

A fost încasată din bugetul de stat în folosul lui Roșu Ivan, cu titlu de cheltuieli de judecată, suma de 1 550 de lei.

Prin decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, au fost respinse cererile de apel depuse de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor și menținută hotărârea din 12 ianuarie 2021 a Judecătorei Cahul (sediul central).

Pentru a hotărî astfel, instanțele ierarhic inferioare au reținut în hotărârile lor că, nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, cu excepția cazului pentru cauză de utilitate publică cu o dreaptă și prealabilă despăgubire. Astfel, reținând cauza de utilitate publică - construcția Portului Internațional Liber Giurgiulești, instanțele au considerat întemeiată solicitarea de expropriere, însă suma propusă de Agenția Relații Funciare și Cadastru nu constituie o dreaptă și echitabilă despăgubire. Reieșind din faptul că Agenția Relații Funciare și Cadastru nu a întreprins măsurile de rigoare, expertiza judiciară ordonată de instanța de judecată nu a fost efectuată, iar terenul supus exproprierii nu a fost evaluat.

În lipsa altor probe, instanțele ierarhic inferioare au recurs la practica unificată în cazurile de expropriere din UAT Giurgiulești și au aplicat coeficientul în mărime de 4 500 lei pentru o unitate, considerând că acordarea unei compensații mai mici ar fi una discriminatorie față de pârâtul Roșu Ivan.

La 01 martie 2022 (prin oficiul poștal), Agenția Relații Funciare și Cadastru a contestat cu recurs decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă în modul formulat.

În motivarea recursului a invocat faptul că la emiterea deciziei instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicat și a interpretat în mod eronat legea.

La 07 martie 2022, Ministerul Finanțelor a contestat cu recurs decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Cahul, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă în modul formulat.

În motivarea recursului a invocat faptul că la emiterea deciziei instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicat și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 09 decembrie 2021, expediată părților la 10 ianuarie 2022. Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursurile împotriva deciziei instanței de apel în termenul stabilit de lege.

Analizând temeiurile invocate în cererile de recurs în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de către

Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor, inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor, nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit

identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestuia ca fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererile de recurs declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Agenția Relații Funciare și Cadastru și de Ministerul Finanțelor.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas